

Aan: het college van burgemeester en
wethouders van Rotterdam

Postbus 70012

3000 KP ROTTERDAM

Zoetermeer, 20 februari 2023

Onderwerp: sloop vooroorlogse panden in Rotterdam

Ons kenmerk: 2023-15

Geacht college,

Met deze brief reageren wij op de berichtgeving over de sloop van historische panden in Rotterdam. Volgens recente berichten zijn in de afgelopen 10 jaar ruim 4000 vooroorlogse panden door sloop verdwenen. In het AD van 13 februari spreken meerdere fracties hun zorgen uit over deze ontwikkeling. Uiteraard delen wij als monumentenorganisatie de zorgen van de raad. Wij hopen met deze brief een bijdrage te leveren aan het vinden van een oplossing.

Opvallend is dat de sloop van historische panden in Rotterdam sneller gaat dan in andere grote steden. Sloop zit vermoedelijk toch wat meer in het DNA van de stad. De ervaring elders leert echter ook dat dit kan veranderen. Graag vragen wij daarom uw aandacht voor de onderstaande voorstellen om de situatie te verbeteren:

1. Onderzoek de mogelijkheid om een waarderingsstelsel in te voeren zoals dat in Amsterdam bestaat. In Amsterdam zijn alle panden uit de periode tot 1965 genoemd op waarderingskaarten. Panden die geen monumentenstatus hebben krijgen op deze kaarten een waardering die loopt van orde 1 en 2 (hoog) tot basisorde (laag). Bij het waarden wordt gekeken naar de architectuur, de gaafheid van de architectuur en het beeldbepalende karakter voor straat of wijk. De bedoeling van deze kaarten is om beleidsmakers en welstand handvaten te geven bij de beoordeling van bouwplannen. Voor orde 1 en 2 is het gemeentelijke beleid gericht op behoud en herstel van de panden. Voor de lagere orden bestaat wat meer vrijheid en is sloop eenvoudig. Ook in Amsterdam worden wel eens panden met een hoge waardering gesloopt, maar over het algemeen hebben deze kaarten een goede preventieve werking tegen sloop en stimuleren ze hoogwaardige renovaties. Ook dat laatste is in Rotterdam een probleem. In de afgelopen decennia hebben duizenden oude panden in de stad hun karakter verloren door slechte renovatieplannen met trespa, kunststof kozijnen, het keihard stralen van gevels etc.
2. Breng de monumentenlijst op orde. Voor de echt belangrijke panden biedt alleen de monumentenstatus echt bescherming tegen verminking of sloop. Rotterdam heeft op dit moment ruim 1000 beschermde monumenten. In de afgelopen jaren zijn diverse achterstanden weggewerkt en meerdere panden aangewezen tot gemeentelijk monument. Toch constateren wij dat nog enige tientallen objecten uit de periode 1870-1940

en 1940-1965 monumentwaardig zijn, maar geen status hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor diverse kerken, schoolgebouwen, industrieel erfgoed en historische woonhuizen. De sloop van deze panden is vrij eenvoudig. De eigenaar kan veelal volstaan met een simpele sloopmelding. Het onderwerp heeft al de aandacht van de gemeente, maar wij willen u nadrukkelijk oproepen om het college te vragen om nog deze bestuursperiode een laatste veegronde gemeentelijke monumenten tot 1965 te doen, liefst in overleg met betrokken erfgoedorganisaties.

3. De rol van de raad. In de afgelopen jaren zijn er diverse sloopdossiers aan de orde geweest in de raad. Hoewel wij echt merken dat de raad aandacht heeft voor het erfgoed, bekruipt ons soms ook wel het gevoel dat in gevallen waar veel discussie is bij twijfel toch de kant van de bouwende partij wordt gekozen. Zo heeft u bijvoorbeeld de weg vrijgemaakt voor de sloop van vier voor Nederland unieke flatgebouwen aan Oost-Sidelinge, flats die veel vertellen over Rotterdam als wederopbouwstad. Van diverse kanten is aangetoond dat behoud, renovatie en verduurzaming mogelijk is. Recent is ook vastgesteld dat een forse verdichting gecombineerd kan worden met behoud van deze gebouwen. Toch won de corporatie de discussie en is nu een gang naar de Raad van State nodig om dit erfgoed voor de stad te behouden. Wij snappen de complexiteit van de belangenafweging die de raad telkens moet maken, maar zorg voor een kritische houding en vraag zo nodig om extra en onafhankelijk onderzoek naar de mogelijkheden van behoud en verduurzaming van bestaande gebouwen.

Graag werken wij het bovenstaande met u verder uit. Wij zien uit naar uw reactie.

Hoogachtend,
Het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
Namens deze,

Leo (L.W.) Dubbelaar, secretaris Cuypersgenootschap

I.a.a. - De gemeenteraad van Rotterdam
- Erfgoedvereniging Bond Heemschut, commissie Zuid-Holland

PREMIUM

Het huis van mevrouw Pelger (links) bleef overeind staan, terwijl de rest van de Tweebosbuurt gesloopt werd. © Sanne Donders

Verbazing over sloop duizenden vooroorlogse gebouwen: ‘Stad heeft al tekort aan historische panden’

Slopen van vooroorlogse woningen en gebouwen in Rotterdam mag niet in dit tempo doorgaan. Dat vinden meerdere raadsleden, die verrast zijn dat er de afgelopen tien jaar bijna 4000 zijn verdwenen. De meeste partijen willen een kritischere beoordeling of een historisch pand moet wijken.

Theo Teitsma 13-02-23, 07:03 Laatste update: 13-02-23, 10:11

•
•

Het AD ontdekte dat er [een grote sloop van vooroorlogse panden gaande](#) is. En juist in een stad waarin tijdens de Tweede Wereldoorlog al zo veel huizen en gebouwen werden verwoest, moet je extra zuinig zijn op de geschiedenis van de stad, vindt VVD-raadslid Diederik van Dommelen.

„We moeten heel zorgvuldig omgaan met de sloop van historische panden. Als oude woningen kwalitatief slecht zijn, dan moet je er niet dramatisch over doen dat ze verdwijnen, maar je moet ontzettend uitkijken. Deze stad heeft al een tekort aan historische panden.” Het stellen van een ondergrens aan de hoeveelheid te slopen woningen zien hij en andere raadsleden niet zitten. „Elk gebouw is anders en heeft z'n kwaliteit en sfeer. Als je daar waardes aan gaat geven, is dat al snel appels en peren met elkaar vergelijken”, stelt Van Dommelen.

Gevelbehoud

ChristenUnie-burgerraadslid Gerben van Dijk noemt het ‘zonde’ dat zoveel gebouwen van vóór de oorlog in zijn stad zijn verdwenen. Om dat te voorkomen zouden straten of buurten vaker moeten worden benoemd tot beschermd stadsgezicht, vindt hij „Daar is Rotterdam toch erg terughoudend in. En ik denk dat wij één van de weinige partijen zijn die pleiten voor op z'n minst gevelbehoud in vooroorlogse panden. Die kun je dan van binnen opknappen, maar je houdt het straatbeeld intact.”

Van Dijk ziet dat corporaties soms te gemakkelijk voor sloop en vervangende nieuwbouw gaan. „Door te laten zien dat behoud duurder is en dat de huidige woning energetisch minder gunstig is, rechtvaardigen de corporaties vaak dat er gesloopt moet worden.”

Huurders met kleinste portemonnee mogen niet onze wens voor woningbehoud betalen

Co Engberts, PvdA-raadslid

PvdA-raadslid Co Engberts vindt dat de overheid op dit punt ook veel te verwijten valt. „Eerst zijn de woningcorporaties afgeknepen met de verhuurdersheffing en dan zeggen we nu: ze moeten die oude huizen wel

laten staan. Maar dan moet je er als overheid, en in dit geval als gemeente die wil dat ze blijven, ook geld bij leggen. Anders betalen de huurders met de kleinste portemonnee de rekening van wat wij willen.”

Engberts zegt dat het wel goed zou zijn als er een ‘petit comité’ komt dat kijkt naar het belang van oude woningen. „Ik denk niet dat je zo ver moet gaan dat elke corporatie een specialist cultuurhistorie in dienst moet nemen, want waar vind je die? Maar je kunt er wel met een expert van de gemeente en mogelijk een andere deskundige beoordelen waar je beslist niet aan moet komen.”

Beleving

GroenLinks-raadslid Astrid Kockelkoren vindt het ‘vooruitgangdenken’ (‘Het is makkelijker en sneller een oud pand te slopen en iets nieuws neer te zetten’) ‘niet meer van deze tijd’. „Je moet van de gedachte af dat mensen per se iets van beton willen. Als de beleving van een huis goed is en het valt met isolatie duurzaam te maken, sloop het dan niet.”

VVD’er Van Dommelen vindt wel dat voorkomen moet worden dat ‘we over vijftig jaar dezelfde discussie krijgen’. „We moeten in de stad kwalitatief goed bouwen. Je doet dat niet voor tien jaar maar veel langer. Naarmate gebouwen meer in het zicht staan, moeten we meer ogen hebben voor het aanzicht en de materialen. In Rotterdam is te lang niet goed genoeg gebouwd, waardoor je een gebouw niet meer kunt renoveren of verduurzamen en het te weinig kwaliteit heeft om het op de monumentenlijst te zetten.”